Gemeente Bernheze
College van B&W
Postbus 19
5384 ZG Heesch

Nistelrode, 21 oktober 2026

Betreft: Gevraagd advies uitvoeringsprogramma Breed Maatschappelijk Beleid 2027–2028 en werkdocument sturing en samenwerking

Geacht college,

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) Bernheze heeft het concept-uitvoeringsprogramma Breed Maatschappelijk Beleid (BMB) en het bijbehorende werkdocument besproken. De kennisgroepen Wmo, Participatie en Jeugd hebben ieder vanuit hun eigen perspectief naar de plannen gekeken en samengebracht tot 1 integraal advies.

Wij waarderen de aandacht voor preventie, bestaanszekerheid, kansengelijkheid, passende ondersteuning en gemeenschapskracht. Ook vinden wij de indeling in thema's een positieve ontwikkeling. Wij ondersteunen de gekozen richting. Wel vragen wij aandacht voor de uitvoering. Wat hebben inwoners nodig? Hoe worden zij betrokken? En wat merken zij van het beleid?

Vanuit deze gezamenlijke uitgangspunten geven wij zes adviezen en hebben hier een extra paragraaf aan toegevoegd met aanvullende aandachtspunten voor de doelgroep jeugd.

1. Stel de behoeften en rechten van inwoners centraal
Het programma legt nadruk op kostenbeheersing, eigen kracht en de verschuiving naar collectieve voorzieningen. Wij begrijpen dat de gemeente zorgvuldig met middelen moet omgaan. Tegelijk moet passende ondersteuning voorop blijven staan.

Wij adviseren om:

- Kostenbeheersing niet als zelfstandig criterium te gebruiken bij het beoordelen van het recht op ondersteuning.
- Individuele ondersteuning beschikbaar te houden wanneer collectieve voorzieningen niet passend zijn.
- Rekening te houden met de draagkracht van mantelzorgers, vrijwilligers en sociale netwerken.
- Professionele hulp tijdig in te zetten wanneer dat nodig is.

Een sociaal netwerk kan steun bieden, maar vervangt niet vanzelfsprekend professionele hulp.

2. Betrek inwoners actief en houd rekening met verschillen tussen dorpen
In het netwerkoverleg BMB zijn vooral professionele organisaties vertegenwoordigd. De stem van inwoners, waaronder jongeren, is nog onvoldoende zichtbaar.

Wij adviseren om:

- Inwoners actief te betrekken bij het bepalen van prioriteiten, de uitvoering en de evaluatie.
- Ook jongeren en minder goed bereikbare inwoners een stem te geven.
- Behoeften en voorzieningen per dorp in kaart te brengen.
- Een actuele, brede sociale kaart per dorp te onderhouden, met een duidelijke verantwoordelijke.
- Lokale initiatieven te stimuleren en burencirkels ook te verkennen voor jongeren en gezinnen.

Kansengelijkheid vraagt om ondersteuning die past bij de lokale situatie. Niet ieder dorp heeft hetzelfde nodig.

3. Versterk bestaanszekerheid en gemeenschapskracht in brede zin
Bestaanszekerheid gaat over meer dan inkomen, werk en schulden. Ook wonen, sociale contacten, zingeving en kunnen meedoen zijn belangrijk.

Wij adviseren om:

- Inwoners, ook mensen met een uitkering, ruimte te geven om zelf betekenis aan hun leven te geven.
- De woonbehoeften van jongeren en starters te verbinden met het gemeentelijke woonbeleid.
- Gemeenschapskracht te richten op alle leeftijden, waaronder kinderen, jongeren en gezinnen.
- Professionals en organisaties te betrekken bij het stimuleren van nieuwe buurtinitiatieven.

Een sterke sociale basis biedt ruimte voor ontmoeting, ontwikkeling en onderlinge steun. Niet alleen voor het voorkomen van zorgvragen.

4. Maak doelen, resultaten en evaluatie concreet
Het uitvoeringsprogramma beschrijft veel activiteiten, maar niet altijd welk probleem wordt aangepakt en wat de gemeente wil verbeteren. Bij geldzorgen onder jongeren worden bijvoorbeeld aantallen deelnemers genoemd, zonder duidelijk te maken hoe groot het probleem is.

Wij adviseren om:

- Per onderwerp de huidige situatie, het probleem en het gewenste resultaat te beschrijven.
- Doelen SMART te formuleren en de verbinding met regionaal beleid zichtbaar te maken.
- Niet alleen aantallen en kosten te meten, maar ook kwaliteit en ervaringen van inwoners.
- Eerdere activiteiten te evalueren voordat nieuwe prioriteiten worden vastgesteld.

Geef hierbij extra aandacht aan de aanpak van middelengebruik onder jongeren. Maak ook duidelijk welke jongeren onder de aanpak voor kwetsbare posities vallen. Zorg dat de doelen aansluiten op hun verschillende behoeften.

5. Maak verantwoordelijkheden en samenwerking duidelijk

Het werkdocument beschrijft een uitgebreide overlegstructuur. Wij vragen ons af of deze in de praktijk voldoende duidelijk en werkbaar is.

Wij adviseren om:

- Vast te leggen wie besluiten neemt en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering.
- Bij samenwerking met externe partijen, zoals IBN, duidelijk te maken welke bevoegdheden bij de gemeente blijven.
- Een alternatief te bieden wanneer de samenwerking tussen inwoner en begeleider niet goed verloopt.
- Duidelijke afspraken te maken over privacy en het delen van persoonsgegevens.
- Te beoordelen of de overlegstructuur bijdraagt aan betere ondersteuning voor inwoners.

6. Maak het beleid begrijpelijk en zichtbaar voor inwoners

Het uitvoeringsprogramma is vooral een bestuurlijk document. Voor inwoners moet duidelijk zijn wat de plannen voor hen betekenen.

Wij adviseren om:

- Een korte publieksversie in begrijpelijke taal te maken.
- De looptijden, begrippen en thema's in beide documenten gelijk te trekken.
- Duidelijk te beschrijven wat stevige lokale teams doen en hoe inwoners deze kunnen bereiken.
- Regelmatig terug te koppelen wat is bereikt en wat met signalen van inwoners is gedaan.

7. **Versterk de aanpak van specifieke jeugdvraagstukken**

Naast de gezamenlijke adviezen vraagt de kennisgroep Jeugd aandacht voor specifieke punten:

- **Preventief jeugdaanbod:**
  Bij het thema *Passende ondersteuning dichtbij* wil de gemeente het bestaande jeugdaanbod in kaart brengen. Dit is een belangrijke stap, maar het aanbod mag niet het uitgangspunt zijn. De behoeften van jongeren en gezinnen moeten centraal staan.
  Breng niet alleen het bestaande aanbod in beeld, maar onderzoek ook welke ondersteuning kinderen, jongeren en gezinnen missen. Gebruik deze informatie om het preventieve aanbod gericht te verbeteren.
- **Samenhang met regionaal jeugdbeleid:**
  Maak duidelijk hoe het lokale uitvoeringsprogramma aansluit op het regionale beleidsprogramma jeugd. Voorkom dat doelen en activiteiten langs elkaar heen lopen.
- **Actuele signalen over middelengebruik:** Gebruik naast de vierjaarlijkse GGD-monitor ook actuele signalen van jongeren, ouders, scholen en professionals. Zo kan de gemeente eerder inspelen op veranderingen in middelengebruik.
- **Jongeren in kwetsbare posities:** Maak duidelijk welke jongeren hieronder vallen. Het huidige resultaat richt zich vooral op criminaliteit, terwijl kwetsbaarheid ook kan samenhangen met geld, wonen, onderwijs of gezondheid. Zorg dat de doelen passen bij de gekozen doelgroep.

Tot slot

De ASD Bernheze ziet het uitvoeringsprogramma als een goede basis voor verdere ontwikkeling van het sociaal domein. Onze belangrijkste boodschap is: **Begin bij de behoeften van inwoners, betrek hen bij de uitvoering en maak zichtbaar wat het beleid oplevert.**

Wij vragen het college onze adviezen mee te nemen bij de definitieve vaststelling en uitvoering van het programma. Ook ontvangen wij graag een inhoudelijke reactie op onze adviezen.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein Bernheze

Rein van Moorselaar, voorzitter
Lea Prins- de Wit, adviseur Jeugd
Wim van Lith, adviseur Wmo
Jan van den Broek, adviseur Participatie
Kennisgroepen Jeugd, Wmo en Participatie